

## บทที่ 5

### สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจ เปรียบเทียบความพึงพอใจของสมาชิกต่อการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และศึกษาความคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านในเขตอำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง 393 คน ที่ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด สถิติทดสอบที (*t*-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way ANOVA)

#### สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

**วัตถุประสงค์ข้อที่ 1** “เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของสมาชิกต่อการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านในอำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์” สมมติฐานที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 คือ สมมติฐานข้อที่ 1 กล่าวว่า “สมาชิกกองทุนมีระดับความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านอยู่ในระดับปานกลาง”

ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกกองทุนหมู่บ้านมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทั้ง 4 ด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านความรู้สึกลต่อการเกิดกองทุนขึ้นในชุมชน ด้านการบริหารจัดการที่ดี ด้านความรู้สึกลต่อความสามารถในการบริการจัดการกองทุนและด้านความรู้สึกลต่อระเบียบกฎเกณฑ์ของกองทุน ตามลำดับ

**วัตถุประสงค์ข้อที่ 2** “เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของสมาชิกกองทุนต่อการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านในอำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกตามเพศและอาชีพ” สมมติฐานที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 สมมติฐานข้อที่ 2 กล่าวว่า “สมาชิกที่มีเพศแตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านแตกต่างกัน”

**ผลการศึกษาพบว่า** สมาชิกกองทุนหมู่บ้านเพศหญิงมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมากกว่าเพศชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

**สมมติฐานข้อที่ 3** กล่าวว่า “สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านแตกต่างกัน”

**ผลการศึกษาพบว่า** สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่มีอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัวมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมากกว่าสมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่มีอาชีพรับราชการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

**วัตถุประสงค์ข้อที่ 3** “เพื่อศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านในอำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์”

**ผลการศึกษาพบว่า** ส่วนใหญ่สมาชิกกองทุนหมู่บ้านเห็นว่าจำนวนสมาชิกกองทุนหมู่บ้านมีมากเกินไป คณะกรรมการมีภารกิจส่วนตัวมากไม่สามารถทุ่มเทให้กับกองทุนได้ ขาดเจ้าหน้าที่ประจำ เพื่อช่วยดำเนินงานในกองทุน ระเบียบที่กองทุนหมู่บ้านกำหนดยุ่งยาก ทำให้เกิดอุปสรรคในการดำเนินงานและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องปล่อยปละละเลยไม่ดูแลเอาใจใส่ในการดำเนินงานของกองทุนและเสนอแนะให้กองทุนหมู่บ้านเพิ่มวงเงินกู้ โดยพิจารณาตามลักษณะของโครงการฯ ระยะเวลาการกู้กำหนดเป็นครั้งละ 2 ปี และควรมียกยัดระเบียบข้อบังคับที่สมาชิกทุกคนได้ร่วมกันกำหนดไว้อย่างเคร่งครัด โปร่งใส และตรวจสอบได้

## อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ ซึ่งผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

**สมมติฐานข้อที่ 1** กล่าวว่า “สมาชิกกองทุนมีระดับความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านในระดับปานกลาง”

**ผลการศึกษาพบว่า** สมาชิกกองทุนหมู่บ้านมีระดับความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ผู้วิจัยตั้งไว้ และสอดคล้องกับผลการศึกษาของวันเพ็ญ สุโพธิ์ (2545 : บทคัดย่อ) ที่ได้ประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษากองทุนชุมชนดงบ่อ หมู่ที่ 10 ตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ชุมชนบ้านดงบ่อมีกระบวนการดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ 5 ข้อ คือ ด้านการเกิดหมู่บ้านขึ้นในชุมชน (ค่าเฉลี่ย 2.28) ด้านความสามารถในการบริหารกองทุนของชุมชน (ค่าเฉลี่ย 2.75) ด้านการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง (ค่าเฉลี่ย 2.00) ด้านการกระตุ้นสร้าง

ภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม (ค่าเฉลี่ย 2.00) และด้านศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชน (ค่าเฉลี่ย 2.20) เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้อยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่า กระบวนการดำเนินงานกองทุนชุมชนคงบ่อบรรลุเป้าหมายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติในระดับปานกลาง ส่วนปัจจัยที่ส่งเสริมการบรรลุเป้าหมาย คือ สมาชิกในชุมชนมีอาชีพเลี้ยงครอบครัวได้ มีผู้นำที่มีคุณธรรม สมาชิกเข้าใจหลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้าน สำหรับปัจจัยที่ขัดขวางการบรรลุเป้าหมาย คือ ความไม่เข้าใจหลักการสำคัญของกองทุนของสมาชิก สมาชิกนำเงินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์และความล้มเหลวในการดำเนินโครงการ และตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน ตามทัศนะของประชาชน พบว่า คนในชุมชนมีความสามัคคี เสียสละ เอื้อเฟื้อ ช่วยเหลือซึ่งกัน และกัน มีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้ มีผู้นำที่ซื่อสัตย์มีวิสัยทัศน์ มีสาธารณูปโภคครบครัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสมาชิกกองทุนส่วนใหญ่ยังไม่เชื่อมั่นว่ากองทุนหมู่บ้านจะเป็นช่องทางในการช่วยแก้ปัญหาและเอื้อประโยชน์ให้สมาชิกกองทุนอย่างเท่าเทียมกัน รวมทั้งความเชื่อมั่นในศักยภาพและแนวทางการบริหารจัดการกองทุนของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน นอกจากนี้ยังมีตัวปัจจัยอื่นๆ เช่น จำนวนเงินกู้ยืมน้อยเกินหรือระยะเวลาการคืนเงินกู้สั้นเกินไป เป็นต้น

**สมมติฐานข้อที่ 2** กล่าวว่า “สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่มีเพศแตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านแตกต่างกัน”

ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่เป็นเพศหญิงมีความพึงพอใจมากกว่าเพศชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ผู้วิจัยตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่เป็นเพศหญิงมีความรอบคอบในการบริหารจัดการกองทุนมากกว่าเพศชาย เช่น มีความยุติธรรมในการพิจารณาเงินกู้ การเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารกองทุน ความชัดเจนและความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน และความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย เป็นต้น

**สมมติฐานข้อที่ 3** กล่าวว่า “สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านแตกต่างกัน”

ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่มีอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัวมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมากกว่าสมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่มีอาชีพรับราชการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ผู้วิจัยตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่มีอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัวมี จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 24.17 ซึ่งเมื่อเทียบกับกลุ่มอาชีพอื่นๆ แล้วจำนวนไม่แตกต่างกันมากนัก และผู้ที่ประกอบอาชีพนี้มีความจำเป็นต้องใช้เงินทุนจากกองทุนหมู่บ้านเป็นเงินทุนหมุนเวียนในการค้าขายประจำวัน

## ข้อเสนอแนะ

### ข้อเสนอแนะจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้

จากผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า มีข้อเสนอแนะที่กองทุนหมู่บ้านควรนำไปเป็นข้อมูลในการปรับปรุงแก้ไขและวางแผนการพัฒนาการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านดังนี้

### ข้อเสนอแนะต่อองค์กร/หน่วยงานภาครัฐ

1. ควรพิจารณาเพิ่มเงินทุนหมุนเวียนให้กองทุนหมู่บ้านจาก 1 ล้านบาทและวงเงินกู้รายตัวจาก 20,000 บาท โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับสภาพและบริบทของกองทุนในแต่ละชุมชน
2. ควรพิจารณาขยายระยะเวลาในการชำระคืนเงินกู้จาก 1 ปีเป็น 2 ปี
3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรติดตามประเมินผลเป็นระยะอย่างต่อเนื่องและให้คำแนะนำด้านวิชาการ เทคนิค วิธีการและแนวทางปฏิบัติทั้งด้านการบริหารและส่งเสริมด้านอาชีพแก่สมาชิกอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพคณะกรรมการกองทุนในการบริหารจัดการ โดยจัดให้มีทีมวิทยากรที่มีความสามารถเพื่อปฏิบัติการต่อเนื่อง

### ข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการบริหารกองทุน

1. ระเบียบหรือข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้านควรเอื้อประโยชน์ให้แก่สมาชิกทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งสามารถทำได้โดยให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการออกระเบียบ ข้อบังคับ และปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด
2. ควรเพิ่มหรืออนุมัติวงเงินกู้และพิจารณาตามลักษณะของโครงการอย่างยุติธรรม และควรยึดถือระเบียบข้อบังคับที่สมาชิกทุกคนได้ร่วมกันกำหนดไว้อย่างเคร่งครัด โปร่งใส ตรวจสอบได้
3. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านนัดประชุมสมาชิกคน เพื่อรายงานผลการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน เพื่อเปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วม หาแนวทางแก้ไข เช่น ควรกำหนดไว้อย่างน้อย 2 เดือนต่อครั้ง
4. ควรกำหนดคุณสมบัติและจำนวนสมาชิกกองทุนให้มาจากทุกกลุ่มอาชีพอย่างเท่าเทียมทั่วถึงโดยกระบวนการมีส่วนร่วม รวมทั้งสมาชิกเองและคณะกรรมการควรใส่ใจทำความเข้าใจในการปฏิบัติตามระเบียบกฎเกณฑ์กองทุน
5. คณะกรรมการควรเสาะสละ ทุ่มเทมากกว่านี้ เอาใจใส่ต่อบทบาทหน้าที่อย่างจริงจัง ดันตัวในการรับข้อมูลข่าวสารใหม่ๆ เพื่อเพิ่มทักษะและพัฒนาศักยภาพในการทำงาน เช่น การศึกษาดูงาน

ความสำเร็จจากกองทุนข้างเคียง อบรมเพิ่มความรู้และทักษะการบริหารจัดการกองทุน เป็นต้น นอกจากนี้คณะกรรมการควรได้มีเวทีแลกเปลี่ยน สรุปรบทเรียนร่วมกัน หาแนวทางปฏิบัติ และแก้ปัญหาในการทำงานร่วมกันกับคณะทำงาน สมาชิก รวมทั้งกับหมู่บ้านข้างเคียงหรือเครือข่าย ระดับตำบล 2 เดือนต่อครั้ง

6. ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่สาระความรู้ทั่วไปตลอดจนแจ้งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกองทุนและการดำเนินงาน โดยการประชาสัมพันธ์เสียงตามสายในหมู่บ้านสัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง หรือแผ่นพับประชาสัมพันธ์เพื่อให้สมาชิกทราบความคืบหน้าในการดำเนินงานและเป็นการกระตุ้นสมาชิกให้ตื่นตัวและมีส่วนร่วม

#### ข้อเสนอแนะต่อสมาชิกกองทุน

1. ควรปฏิบัติตามระเบียบ กฎเกณฑ์กองทุนที่วางไว้อย่างเคร่งครัด
2. กระตือรือร้นในการให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมอย่างจริงจัง
3. ติดตามข้อมูลข่าวสารและประเมินผลการดำเนินงานของคณะกรรมการอย่างต่อเนื่อง
4. ตระหนักถึงความสำคัญของกองทุน ต้องร่วมกันดูแลรักษาและพัฒนาให้เจริญ

#### ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเป็นรายประเด็น เช่น ระเบียบข้อบังคับที่เหมาะสมสำหรับแต่ละชุมชนควรมีลักษณะอย่างไร
2. ศึกษารูปแบบของคณะกรรมการกองทุนที่มีการดำเนินงานที่ประสบผลสำเร็จว่ามีรูปแบบอย่างไร
3. ศึกษาประเด็นการนำเงินกู้ยืมไปใช้และการคืนเงินกู้ยืมของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านว่ามีรูปแบบอย่างไร